

מחצית, ואיסטרוני פלגא, השרים יתנו את המחצית השנייה.

ומוכח, שאף על פי שהעשירים יכולים לתת יותר מהשרים, בכל זאת רבי פסק שאם מזכירים שניים, מתכוונים להשוות ביניהם.

והוא הדין אם נותן לאשה ולבנים, כוונתו שהאשה תקבל חצי.

דוחה הגמרא: **הכי השתא? מהו הדמיון?!** והרי זה לא דומה! **התם**, במקרה של רבי, **מעיקרא, כי הוה כתבי**, בתחילה כשהיו כותבים להטיל גביית כסף, רק **אאבולי הוה כתבי**, היו כותבים רק אל העשירים, **ואסטרוני הוה מסייעי בהדיהו**, השרים היו עוזרים להם, **וידע מלבא**, המלך ידע, **דהו קא מסייעי**, שהם עוזרים לעשירים.

לכן, **השתא מאי דקא כתבי**, עכשיו מה שהמלך כתב **אאבולי ואאיסטרוני**, אל העשירים והשרים, הוא **למימרא**, לומר, שרצון המלך הוא, **דהני פלגא והני פלגא**, שאלו יתנו חצי ואלו יתנו חצי. ואי אפשר להוכיח משם.

מתיב רבי זירא לרב יוסף ממה ששנינו: **האומר הרי עלי מנחה**, מי שמתנדב להביא קרבן מנחה שיש בה **מאה עשרון**, **להביא אותה בשני כלים**, שיחלק את המנחה לשני כלים, כיון שאי אפשר להביא בכלי אחד יותר מששים עשרון [כי אז זה לא ראוי הקמח להתערב היטב עם השמן שבכלי], **מביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי אחד**.

קמג-ב וכדיעבד, **אם הביא חמשים בכלי אחד, וחמשים בכלי אחד, יצא ידי חובה**.

ומדייקת הגמרא: **אם הביא, אין**. אם הביא בדיעבד זה מועיל, אבל **לכתחילה**, לא יביא כך, אלא לכתחילה צריך להביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי השני.

ואי פלקא דעתך, ואם דעתך לומר, כמו רב יוסף, שבכל **כהאי גוונא**, בכל מקרה שאדם מזכיר שני דברים, **פלגא ופלגא הוא**, חצי וחצי הוא, שהוא מתכוין להשוות אותם, אם כן, **אפילו לכתחילה נמי!** אפילו לכתחילה יביא בכל כלי חמשים, כפי שהתכוון לנדור. אלא משמע שלא כרב יוסף, וגם אצלנו אין כוונתו להשוות את האשה לבנים.

אך דוחה הגמרא: **הכי השתא? מה הדמיון?!** והרי זה לא דומה כלל.

כי **התם**, במתנדב מנחה, **אנן סהדי**, הדבר ברור, **דהאי גברא מעיקרא**, שהאדם לכתחילה לקרבן גדול **קא מיכוין**, התכוין להביא קרבן גדול, **והאי דקאמר בשני כלים**, ומה שהוא חילק אותו לשני כלים, הוא משום **ידע דלא אפשר לאתויי**, שאי אפשר להביא בכלי אחד. אבל בכל זאת **כמה דאפשר לאתויי**, מיייתנין. כמה שאפשר להביא קרבן גדול, מביאים. שהרי זאת כוונתו, ולכן מחלקים ששים בכלי אחד, שזה הקרבן הגדול ביותר שאפשר להביא כמנחה, ובכלי השני ארבעים.

ומסקנת הגמרא: **והלכתא כוותיה דרב יוסף**: ולהלכה פוסקים כרב יוסף, ואף על פי שרבה חולק עליו, ותמיד הלכה כרבה, חוץ מהשלשה האלו:

בשרה, ענין, ומחצה.

הדין השלישי "מחצה" מבואר כאן, אצלנו

שהאשה מקבלת מחצה (26).

והגמרא ממשיכה לבאר דיני חלוקה, כשלא מפרש הנותן למי כוונתו:

ההוא דשדר אדם ששלח פסקי דשיראי, חתיכות של מעיל, **לביתיה,** לבני ביתו, ולא פירש למי שלחם במיוחד.

אמר רב אמי, הראויין לבנים, הבגדים שמתאימים לבנים, **הרי הם לבנים,** הבנים יקבלום. **ראויין לבנות,** בגדים שמתאימים לבנות, **לבנות,** הבנות יקבלום.

ולא אמרו, דין זה לא אמור, **אלא דלית ליה בלתייה,** כשאין לו כלה הנשואה לבנו. **אבל אית ליה בלתייה,** אם יש לו כלה, **ודאי לבלתייה שדר,** לכלתו הוא שלח, כיון שאדם מכבד את כלתו משום חביבות בנו.

אבל, **ואי בנתייה לא נסיבן,** בנותיו לא נשואות, **לא שבק בנתייה ומשדר לבלתייה,** לא עוזב את בנותיו ושולח לכלתו.

ההוא דאמר, אדם שאמר: **נכסיי לבניי נכסי נתונים לבניי,** והיה לו בן אחד, וגם בנות. והספק הוא, **מי קרו אינשי,** האם אנשים קוראים לברא לבן אחד **"בניי"** בלשון רבים, והוא לבדו יקבל את כל נכסיו, **או דלמא,** או שמא נאמר, **לא קרו אינשי לברא בניי,** אנשים לא קוראים לבן בלשון רבים, **ולמושכה לברתא במתנה קאתי,** וכוונתו היתה לתת גם חלק לבתו, **ויחלקו כולם בשוה.**

אמר אביי לפשוט את הספק:

תא שמע, אפשר לשמוע מהפסוק **"ובני דן חושב"**, מוכח שחושם נקרא בלשון רבים.

אמר ליה רבא, לדחות את ראיית אביי: **דלמא** אולי **בדתנא דבי חזקיה,** כמו שהוא דרש את הפסוק, **שהיו מרובין בחושים של קנה,** שהיו לדין הרבה בנים כענפים של קנה.

אלא אמר רבא, יש פסוק אחר **"ובני פלוא אליאב"**, שקוראים לאליאב בלשון רבים.

רב יוסף אמר: מביא פסוק נוסף **"ובני איתן עזריה"**.

ההוא דאמר להו, אדם שאמר לבני ביתו: **נכסאי לבנאי,** נכסי לבניי!

הוה ליה **ברא ובר ברא,** היה לו בן ונכד, והספק הוא, **האם קרו אינשי לבר ברא,** האם אנשים קוראים לנכד **ברא,** בן, והוא כלול במתנה. **או לא,** והוא התכוין רק לבן, אף על פי שאמר בלשון רבים, וכפי שהתבאר לעיל.

נחלקו האמוראים:

רב חביבא אמר, קרו אינשי לבר ברא, **"ברא"**. אנשים קוראים לנכד בן.

מר בר רב אשי אמר, לא קרו אינשי לבר ברא **"ברא"**, לא קוראים לנכד בן.

ומקבל מחצה. והקשה עליו הריטב"א שמהגמרא מוכח שהוא השווה את הפרט לכלל ליפות את כח הפרט ולגרע את כח הכלל כמו שמוכח

26. ונחלקו הראשונים היכא דאמר נכסי לפלוני ופלוני ולבניהם, שיש שני פרטים וכלל אחד דעת הרמב"ם שנוטל הכלל כנגד כל הפרטים

אבל אם אמרו הגדולים בפני הקטנים במעמד שני עדים, או אמרו לבית דין: ראו מה שהניח אבא, ראו את ירושת אבינו, ואנו מעוניינים לחלקה, ולכן הרי אנו עושין ואוכלין, מה שאנו משביחים אנו רוצים לאכול לעצמנו ולא להשתתף עם אחרים, אז אם השביחו, השבח כולו הוא לעצמן. השבח שייך להם בלבד.

ומדובר שלא השביחו את כל הירושה אלא רק מה שעתיד להגיע להם לאחר חלוקה. וכאן כיון שהודיעו שרצונם לחלוק, הרי זה כאילו חלקו⁽²⁸⁾.

וכן האשה שמת בעלה, ומדובר שהיא יורשת יחד עם הבנים, כפי שיבואר לקמן. והשביחה את הנכסים, השביחה לאמצע, וחולקים בשוה.

אבל אם אמרה ליתומים: ראו מה שהניח לי, ראו את ירושת בעלי! שאני מעוניינת

והגמרא מוכיחה מברייתא: תניא כוותיה דמר בר רב אשי: המודר הנאה מבנים, מותר בבני בנים. ומוכח שנכדים אינם בכלל בנים⁽²⁷⁾.

מתניתין:

מי שמת, אם הניח בנים גדולים וקטנים, ועדיין לא חלקו את הנכסים, הרי אם השביחו גדולים את כל הנכסים, אף את חלקם של הקטנים, הם השביחו לאמצע. השבח מתחלק בין האחים בשוה, אף על פי שהגדולים השביחו את הנכסים.

ואין זה דומה למי שיוורד לשדה חבירו ברשות, שמקבל כמו אריס, ואף כאן, היה ראוי שהאחים הגדולים יקבלו חלק מהשבח של הקטנים, כי הגדולים מוחלים לאחיהם הקטנים.

הגמרא גם כשיש כמה בנים האם נכדים כלולים בלשון בני אדם.

28. פירשנו לפי הרשב"ם שהשביח רק את חלקו. אבל תוס' חולקים ומיירי שהשביח את כל השדה. וצריך להסביר שמחלוקתם היא בגדר של אמירת "ראו מה שהניח אבא". לרשב"ם זה גדר של חלוקה, כיון שהם מזומנים לחלוק הרי הם כאילו שחלקו, ולכן לא צריך להגיד דוקא בפני ב"ד, וה"ה בפני עדים זה מועיל, אבל לתוס' הם אומרים כדי לגלות שלא משביחים עבור הקטנים אלא בשבילם, ואם ב"ד רוצים, שידאגו לאחרים שישביחו במקומם, ואם הם לא מצאו, כנראה הם מוחלים לגדולים על חלקם.

והתוס' הקשו, הרי קטנים לאו בני מחילה ואיך יכולים למחול לגדולים. ותירץ שבדבר

והיתה לאהרו ולבניו שכל הבנים מקבלים רק חצי ולפי הרמב"ם לפעמים יוצא שהכלל יפה מהפרט כגון שאמר נכסי לראובן, שמעון, ולוי ולבני יהודה וליהודה יש שני בנים יוצא שהכלל שהם בני יהודה יקבל יותר מהפרט. ולכן הריטב"א חולק ונראין דברי הרמב"ן שלעולם הכלל נוטל כאחד הפרטים ונמצא שכ"א מקבל שלישי.

27. הרא"ש מבאר שכל הספק של הגמרא כשיש לו רק בן אחד אם מתכוין לנכד כשאומר בלשון רבים, אבל אם יש לו שני בנים ודאי כוונתו לבנים ולא לבני בנים. ולפ"ז הפשיטות מנדרים תהיה שמתמא גם שם מדובר שיש לו בן אחד ובכל זאת מותר בנכדים מוכח שנכדים אינם בכלל. אבל שיטת ר"ת שאין הבדל והספק של